

Aan: Voorzitter, leden van de raad en forumleden
Van: Rekenkamercommissie Zutphen
Datum: 16 april 2019
Doel: Aanbieding rekenkameronderzoek Financieel Perspectief Zutphen.

Geachte voorzitter, leden van de raad, forumleden,

Hierbij bieden wij u de resultaten aan van ons rekenkameronderzoek *Financieel perspectief Zutphen*. Verder wil de rkc u informeren over een rekenkameronderzoek naar jeugdzorg, dat zij in het verlengde van dit onderzoek zal gaan uitvoeren.

Plotselinge verandering?

Aanleiding van het rekenkameronderzoek *Financieel perspectief Zutphen* was een verzoek van de raad aan de rkc, omdat de raad zich “overvallen” voelde door de snel verslechterde financiële situatie van de gemeente in 2017 en 2018. De raad heeft behoefte aan inzicht: “hoe en wanneer heeft dit kunnen gebeuren, en op welke manier kan dit in de toekomst voorkomen worden?”. De rkc is ingegaan op het verzoek van de raad en heeft haar invulling tijdens een Forumbijeenkomst toegelicht (3/12/18). De rkc heeft onderzocht hoe en wanneer informatie – die de toedracht naar het slechte financiële perspectief had kunnen duiden – is gedeeld door het college met de raad. Het onderzoek is gericht op financiële informatie over de structurele tekorten in het sociaal domein (13 miljoen euro volgens programmabegroting 2019-2022).

De gemeentefinanciën als “black box”

In de bevindingen vindt u een ‘tjidslijn’ verdeeld in drie periodes, met een beschrijving van informatieoverdracht van college naar raad. De eerste periode bevat de “beginjaren vanaf 2015”, met de consequenties van de decentralisaties van sociaal domein taken van rijk naar gemeente. Delta en Het Plein spelen een belangrijke rol voor Zutphen in de uitvoering van deze taken. De lastige sturingsvraagstukken van (met name) Het Plein krijgen van college en raad veel aandacht, maar de bekostiging krijgt deze aandacht niet. De tweede periode is het “kantelpunt 2016 en 2017”, waarin het financiële beeld van positief naar onzeker gaat. Belangrijke stukken - waaronder de voorjaarsnota 2017, jaarstukken 2016 en de begroting 2018 - hebben een optimistische toonzetting. Eerste signalen van te verwachten financiële problemen, zoals grote onttrekkingen uit reserves, leveren geen ‘alarmbellen’ op. De derde periode is de “omslag 2017-2018”, waarin bij de raad het besef van financiële problemen ontstaat. Met name de tweede bestuursrapportage van Het Plein levert inzicht in een groot financieel tekort van Zutphen. Deze informatie is bekend bij college najaar 2017, maar het financiële probleem - totaaloverzicht, consequenties en urgentie - werd de raad pas duidelijk voorjaar 2018.

De rekenkamercommissie concludeert, op basis van haar bevindingen, dat de raad zijn controlerende rol niet goed heeft kunnen uitoefenen, doordat de financiële informatie die de raad ontving van het college matig van kwaliteit of vertraagd was. Daarbij heeft het college zich ook onvoldoende gerealiseerd dat een goede control-functie in de gemeentelijke organisatie essentieel is voor het grip houden op de financiën, juist in tijden van forse taakuitbreiding. De rkc adviseert de raad om het

college te verzoeken om met verbeteringen te komen voor betere informatievoorziening, door toepassing van actueel financieel beleid en door een verbeterde p & c cyclus. U moet als raad 'vooruit kunnen kijken', met goede financiële informatie die op tijd komt.

Jeugdzorg als leer-casus

Het onderzoek Financieel perspectief Zutphen geeft u nog geen compleet antwoord op de vraag naar achterliggende oorzaken van tekorten. Daarvoor willen wij een verdiepend, verlengd onderzoek uitvoeren (zoals aangegeven in Forum 3/12/18), met 'jeugdzorg' als leercasus.

De rkc was najaar 2018 reeds een onderzoek gestart naar transitie en transformatie van jeugdzorg. Dit onderzoek is stilgezet, vanwege uw verzoek aan de rkc voor een onderzoek naar het financieel perspectief van Zutphen. De eerste verkenning van de rkc laat zien dat een dergelijk onderzoek lessen kan bieden voor meer inzicht in oorzaken van tekorten in het sociaal domein. Mogelijke oorzaken liggen, bijvoorbeeld, in: de wijze van besluitvorming en/of wijze van samenwerking met het netwerk van betrokkenen en/of wijze van verantwoording over inzet en resultaten in praktijk.

Ook in de programmabegroting 2019-2022 herkent de rkc het actuele 'spanningsveld' tussen ambities voor jeugdzorg enerzijds en middelen anderzijds. Wij lezen doelstellingen: een gewenste beweging van zware naar lichtere hulp, zo dicht mogelijk bij huis. Met als inzet: preventief jeugdbeleid, in samenwerking met partners, zoals huisartsen. Echter, wij lezen ook het risico op onvoldoende sturingsmogelijkheden op jeugdbudgetten, door onzekerheid over mogelijke groei van zorgbehoefte, complexiteit en -kosten.

De ernst van de financiële problemen rond jeugdzorg is voor de rkc tevens een belangrijk argument om haar onderzoek naar jeugdzorg voort te zetten: vanaf de beginjaren van de decentralisaties zijn er tekorten en lopen deze op, waaronder kosten voor toegang. Risico-inschattingen voor jeugdzorg in de afgelopen jaren bleken telkens plaats te vinden.

Tot slot

Graag verwijzen wij u naar het rekenkamerrapport *Financieel perspectief Zutphen* voor alle bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Uiteraard is de rkc bereid om het onderzoek aan u toe te lichten tijdens een presentatie.

**Namens de rekenkamercommissie,
voorzitter Karin van den Berg**